

ВИКТОР ПЕЛЕВИН

МИТЕЛШПИЛ

Превод от руски: Иван Попов, 1996

chitanka.info

Участъкът от тротоара до „Национал“ — последните десет метра от улица Тверска, или „Горки“ — бе ограден с дървени стълбчета, между които на студения януарски вятър се полюшваше въже със смачкани червени флагчета. На желаещите да се спуснат в подлеза се налагаше да слизат от тротоара и да вървят покрай паркираните коли, четейки ярките оскърбления на неразбираеми езици, залепени отвътре на стъклата. Особено обиден се стори на Люся надписът на огромния обтекаем автобус — „We show you Europe“. За „We“ беше ясно — фирмата, на която принадлежи автобусът. А кои са тези „you“? Нещо подсказваше на Люся, че се имат предвид не желаещите да се повозят чужденци, а именно тя, и този покрит със сняг автобус е именно Европа, едновременно близка и съвършено недостижима. Иззад Европа погледна червена милиционерска мутра и се ухили до такава степен в такт с Люсините мисли, че тя инстинктивно се дръпна назад.

Като изкачи стъпалата на площадката пред „Интурист“, тя се приближи до будката, където продаваха кафе. Обикновено пред нея се тълпеше опашка за цели пет минути, но днес заради студа нямаше никой, и дори плексигласовото прозорче беше затворено. Люся почука. Момичето, което дремеше до грила, стана, приближи се и с позната ненавист погледна Люсино палто от лисици („петнайсет бройки“, както го наричаха приятелките ѝ), лисичата шапка и леко докоснатото от скъпа козметика лице, гледащо я от заснежения тъмен свят.

— Едно кафе, моля — каза Люся.

Момичето пъкна две чашки под машината, взе рублата и попита:

— Не е ли студено така, цяла вечер на тротоара?

„Кучка, а?“ — помисли си Люся, но в отговор не каза нищо грубо, взе си кафето и отиде до масичката.

Днешният ден не беше много успешен. По-точно, беше съвсем неуспешен — около „Национал“ се тълпяха само пияни финландци, при това май бяха рибари. Мярна се само един посивял слаб французин с изпъкнали развратни очи — но след като мина два пъти покрай Люся, така и не каза нищо, хвърли на леда до кошчето празна кутия „Житан“, пъкна ръце в джобовете на кожуха си и изчезна зад ъгъла. Мраз. Студът бе такъв, че дори шофьорите, които търгуваха с цигари, презервативи и бира, бяха пренесли своята особена икономическа зона от улицата в тясното преддверие на „Национал“, където шеговито се ругаеха с веселяка портиер:

— Преди си бил полковник в ГБ-то, а сега си същото лайно, като всички... Или може би целия хол си купил? Ние също имаме права на човека...

Люся отиде при тях, купи „Салем“ от някакъв чичко с порест нос, и отново излезе на студа. Клиентите спяха в стаите си или гледаха през прозорците мигация с разноцветните си огньове замръзнал град, и сякаш изобщо не мислеха за нежното тяло на Люся.

„Да отида в «Москва» ли, какво?“

Люся гнусливо погледна сивата имперска фасада, украсена с двуметрови сини снежинки върху бели платнища — от вятъра по тъканта преминаваха вълни, и снежинките приличаха на огромни сини въшки, шаващи на студената стена.

„Макар че там също е гнило...“

Пред входа на „Москва“ бе наистина безрадостно: сняг, вой на вятър — струваше ѝ се, че ей сега зад колоните ще излязат момчета с прости открити лица, с шинели и овчарски кучета на широки бризентови ремъци. Вътре, под широкия мраморен таван, пияна източна компания пееше някакъв древен боен химн, а от третия етаж долиташе друга музика — ресторантска, блееща:

— Уоу-оу, ю-ин-зи-ами-нау...

Люся свали палтото и шапката си, оправя безтегловния си пуловер със сребърни нишки и тръгна към втория етаж. Макар че мястото беше гнило, все пак именно тук есента Люся хвана един немец за триста марки и два флакона „Поасон“. Най-добре е някой възрастен търговски пътник със следа от венчален пръстен на косматия си безименен пръст — шишко, вече претупал работите си със съветската власт и очакващ сега от дивата северна земя някое сладко и донякъде опасно приключение. Такъв клиент не стърчи на стъпалата на „Интурист“, а отива в някой по-тъмен ъгъл, като „Москва“ или даже „Минск“, от страх плаща много, а и сигурно не е заразен. А желанията му са трогателно прости. Но такива се срещат рядко и главно непредсказуемо — както се хваща риба с въдица.

Люся взе два коктейла, седна на ъгловата масичка в бара, щракна със запалката и духна скъпия дим към тъмния таван. Наоколо бе почти празно. На отсрещната масичка седяха двама морски офицери с черни униформи — плешиви, с погребални лица. Пред всеки от тях жълтееше по една недокосната чаша с коктейл, а на пода под

масичката стоеше бутилка водка — те пиеха с дълга пластмасова сламка, предавайки си я един на друг със същото спокойно и точно движение, с което навярно натискаха бутоните и превключваха тумблерите на пултовете на своя подводен ракетоносец.

„Ще го допия — и у дома“, помисли си Люся.

Заглушавайки музиката от третия етаж, засвири магнетофон, и изведнъж по гърба на Люся преминаха леки тръпки. Това беше стара песен на „Абба“ — нещо за тромпетиста, луната и така нататък. В осемдесет и четвърта — или осемдесет и пета? — именно нея цяло лято въртеше старият „Маяк“ в щаба на строителния отряд. Къде беше това? В Астрахан? Или в Саратов? Господи, със странно чувство си помисли Люся, ето къде ме захвърли животът. Да бе казал някой тогава, дори на шега — веднага щеше да получи по мутрата. И най-важното — всичко стана някак от само себе си. Или не?

— П-о-о-зволете да ви поканя.

Люся вдигна глава. Пред нея стоеше черен морски офицер, гледаше я безизразно в лицето и леко поклащаше дългите си ръце, отпуснати до тялото.

— Къде? — не разбра Люся.

— На танц. Армията — това е танц. Танцът ражда свобода.

Люся искаше да отвори уста, но после неочаквано за самата себе си кимна с глава и стана.

Като ключалка на куфар черните ръце щракнаха зад гърба ѝ, и офицерът тръгна със ситни крачки между масичките, увличайки със себе си Люся и притискайки се към нея с черния си кител — това беше дори не кител, а нещо като училищна куртка, само че голяма и с пагони. Офицерът се движеше напълно не в такт с музиката. Явно вътре в него свиреше собствен малък оркестър, изпълняващ нещо бавно и мъчително. От устата му лъхаше на водка — със студена и чиста химическа миризма.

— Защо си плешив? — попита Люся, леко отблъсвайки офицера от себе си. — Още си млад.

— Седем години в стоманен ковче-ег — тихо пропя офицерът, издигайки гласа си на последната дума почти до фалцет.

— Майтапиш ли се? — попита Люся.

— В ковче-ег — проточи офицерът и откровено се притисна към нея.

— А поне знаеш ли какво е това свобода? — отблъсквайки го, попита Люся. — Знаеш ли?

Офицерът измърмори нещо.

Музиката свърши, и Люся безцеремонно го отдели от себе си, върна се до масичката и седна. Коктейлът бе отвратителен на вкус; Люся го бутна настрана и за да се разсее с нещо, разтвори на коленете чантичката си. Като разтвори страниците на лежащия между пудрата и четката за зъби брой на „Млада Гвардия“ (знаейки, че никой няма да отвори това списание, тя криеше в него валутата си), тя почна опипом да брой зелените банкноти, оживявайки в паметта си благородното лице на Линкълн и надписа с думите „legal tender“, които тя превеждаше като „легална нежност“. Бяха останали само осем хартийки, Люся въздъхна и реши да опита щастието си на третия етаж, за да не я мъчи после съвестта.

Пътят нагоре бе преграден от дебел бархатен шнур, пред който се тълпяха руснаци, желаещи да попаднат в ресторанта, а оставеният тесен проход бе запълнен от седящия на табуретка старши келнер със синя униформа и някакви жълти нашивки. Люся му кимна, прекрачи шнура, качи се в ресторанта и зави по фаянсовия под към бюфета. Там тъкмо стоеше нейният познат келнер Серьожа и преливаше през пластмасова фунийка остатъците от шампанско от множество чаши в бутилка, вече завита в салфетка и стояща в кофичка.

— Привет, Серьожа — каза Люся, — как е днес?

Серьожа се усмихна и й помахна с ръка — той се отнасяше към Люся с онова безкористно уважение и симпатия, с което навярно знатният стругар мисли в съботната вечер за познатия си ас-фрезист.

— Дреболии, Люся. Двама дрипави поляци и камбоджанци със сатъри. Ела в петък. Ще идват петролни араби. До най-потния от тях ще те сложа.

— Страх ме е от тези азиатци — въздъхна Люся. — Веднъж работих с един арабин — ти, Сергей, няма да повярваш. Със себе си в куфара носеше дамска сабя — тя се огъва като... — Люся показа с ръце.

— Колан — подсказа Сергей.

— Не, не колан, а такава... Сгъваем метър. Без тази сабя той не можел да се възбуди. Цяла нощ не я изпусна от ръката си, разсече

възглавницата на две. Сутринта бях цялата в пух. Добре че имаше вана в стаята...

Сергей се посмя, хвана подноса с шампанското и изтича в залата. Люся се задържа за секунда до мраморната ограда, за да погледне изрисувания таван — в средата му имаше огромна фреска, изобразяваща, както смътно се досещаше Люся, сътворението на света, в който тя се бе родила и израснала и който за последните няколко години вече бе успял да изчезне някъде: в центъра като огромни букети се разтваряха огньовете на салюта, а по ъглите стояха титани — не точно скиори с анцузи, не точно студенти с тетрадки под мишници — Люся никога не ги бе разглеждала, тъй като цялото ѝ внимание бе привлечено от стрелите и звездите на салюта, нарисувани с разни отдавна забравени цветове, същите, с които утрото понякога украсява стените на стария Кремъл: лилави, розови и нежновиолетови, напомнящи за отдавна потъналите в Лета тенекиени кутии за бонбони, праха за зъби и старите настенни календари, останали заедно с пачка облигации от забравената вече баба.

При вида на този стенопис Люся винаги се натъжаваше; така стана и сега. Тук често я посещаваха мисли за тленността на съществуването — а сега освен това си спомни и своята позната Наташа, която се омъжи за някакъв възрастен негър и вече бе стегнала куфарите, но напълно неочаквано вместо в топлото и плодородно Зимбабве попадна на замръзнало съветско гробище. Някой я бе убил, напълно неясно защо, но явно е бил някакъв маниак, защото в устата ѝ намериха бяла шахматна пешка.

Люся си представи покрита с ледена коричка пряспа, а в нея — своя труп с отворена уста, от която стърчи бяла пешка, и изведнъж я достраша да стои в това огромно, нечисто, крещящо с пияни гласове и чупещи се съдове здание.

Тя бързо излезе от залата и тръгна надолу, към гардероба. Очевидно нещо бе станало с лицето ѝ — старшият келнер я погледна и веднага отмести учуден поглед настрана. „Успокой се, глупачко — си заповядваше Люся, — как ще работиш с такива мисли? Никой няма да те убие.“ Музиката от ресторанта се чуваше долу дори по-добре, отколкото на третия етаж — по-тихо, но по- отчетливо.

— Уоу-оу — Бог знае за кой път днес изви певецът, вратата хлопна и точно по същия начин зави вятърът.

В преддверието стоеше момиче с черна кожена дреха и зелена вълнена шапчица. От джоба ѝ стърчеше брой на „Млада Гвардия“, и Люся разбра, че е нейна колежка. А и без списанието можеше да се досети.

— Дай една цигара — помоли момичето.

Люся и даде и момичето запали.

— Как е там? — попита тя.

— Празно — отвърна Люся, — разни пияни матроси и руснаци. Да отидем в „Интурист“, а?

— Ей сега идвам оттам — отвърна момичето. — Там стоят ченгета, днес пак прибраха Анка. Кубинският генерал я надрусал с кокаин, и ѝ станало толкова радостно, че дала, глупачката, на келнера двайсет долара бакшиш. А келнерът се оказа идеен, контузен в Салвадор. Казва ѝ — да беше ми паднала, кучко, в джунглите, първо щях да те дам на момчетата да се поразвлекат, а после — с гол задник в термитника. Аз, казва, кръвта си съм проливал, а ти позориш страната.

— Нека помисли малко кой позори страната. А защо са станали толкова нагли? Отново ли Виенските преговори са в задънена улица?

— Какво общо имат тук преговорите — каза момичето. — Нещо ново става. Нали си чувала за Наташа?

— За коя? Дето я убиха, така ли? — попита Люся, стараяйки се въпросът да прозвучи небрежно.

— Да. Дето я бяха хвърлили в прясната с пешка в устата.

— Чувала съм. И какво?

— Ами завчера до „Космос“ намериха Танка Поликарпова. С топ.

— Убили са Танка? — изстина Люся. — Нима ГБ? Или рекет?

— Не знам, не знам — замислено каза момичето. — Не прилича. Не са взели валутата, чантата с продукти — също. Само са сложили топ в устата. Е, стига сме говорили за това...

Люся нервно бръкна за цигара.

— Ти как се казваш? — попита тя.

— Нели — отвърна момичето, — а ти си Люся, знам те. Тъкмо днес Анка си спомняше за теб.

Люся внимателно погледна събеседницата си: ямички на бузите, леко вирнат нос, начернени ресници — струваше ѝ се, че вече е виждала някъде това лице, при това много пъти.

„Къде ли съм я срещала? — напрегнато мислеше Люся, — да не би в кантората?“

— По принцип работя в „Космос“ — каза Нели, сякаш прочете мислите ѝ, — само че там миналата седмица смениха хората на входа. Докато се справиш с новите, ще одъртееш. Вчера не пускаха един французин, забравил си картата в стаята. Той им вика да погледнат в регистрационната книга, а те — като стълбове...

Люся сякаш си спомни.

— Виждала съм те в „Национал“ — неуверено каза тя, — в бара. Роклята ти е страхотна.

— Коя?

— Кафявата с черно.

— А — усмихна се Нели, — Ив Сен-Лоран.

— Лъжеш.

Нели сви рамене. Получи се неловка пауза, и тогава някакъв млад човек, който вече няколко минути се мотаеше наоколо, направи крачка към тях и фрикативно, с малоруски акцент, но изговаряйки думите много внимателно, попита:

— Ей, гърли, не трампите ли зеленички?

Люся гнусливо погледна заешката му ушанка и якето от калпава кожа, а после — руменото лице с червеникави мустачки и воднисти очи.

— Ех, кука — каза тя, — напълниха Москва с вас. Не знаеш ли поне как викаме на зеленичките?

— Как? — попита младият човек, изчервявайки се.

— Долари. И не сме никакви гърли, а момичета. Кажете на командира си, че речниците ви вече от десет години са боклук.

Младият човек поиска да каже нещо, но Нели го прекъсна.

— Не се обиждай, Вася. Едно време и ние сме били като теб. На ти пет долара, изпий едно кафе в бара.

Люся потръпна.

— Напразно се заяде така с него — каза Нели, когато младият човек се скри зад квадратната колона. — Това е Вася, постови от Внешекономбанк. Всяка седмица го пращат да научи курса.

— Добре — каза Люся, — аз съм към къщи. Ще се видим друг път.

— Може да пийнем заедно?

Люся завъртя глава и се усмихна. — Ще се видим — каза тя, — чао.

След като стигна с вдигната ръка почти до самия Манеж, Люся здравата измръзна. Студено ѝ бе на лицето и ръцете, и както винаги тъпо я заболяха гърдите. Тя усети, че се мръщи от болка, спомни си за излязлата на челото бръчица и се постара да отпусне лицето си, и след няколко минути болката поотмина.

Без да спират, такситата прелитаха покрай нея, издевателски намигайки със зелените си лампички. Таксиджиите главно продаваха водка и само рядко, от душа, вземаха пътниците, които им харесваха, затова Люся дори не вдигаше ръка пред „волгите“ — чакаше частник. Един — очиларко с грохнал „запорожец“ — спря, изслуша адреса и попита:

— Колко?

— Двайсет и пет.

Без да отговори, очиларкото продължи.

Люся все не можеше да се отърве от ехото на разговора на стъпалата на „Москва“. „Убили са Таня“ — безсмислено повтаряше тя за себе си. Смисълът на това словосъчетание някак не стигаше до съзнанието ѝ. Стана съвсем студено и отново я заболяха гърдите. Още можеше да хване метрото, но после трябваше половин час да се мъкне по заледения булевард, кръстен на името на някакъв зверогушер — сама, със скъпо палто, потръпвайки от пияния смях на вятъра в огромните бетонни арки. Вече бе решила, че вечерта ще свърши именно така, когато до нея изведнъж спря малък зелен автобус — „ПАЗ“ с двубуквен военен номер.

Зад волана седеше офицер — същият този танцьор от ресторанта, само че сега беше с черен шинел и криво нахлупена пилотка с голям тенекиен герб.

— Сядай — каза отвътре вторият плешив и черен, — не зъзни.

Люся погледна в полутъмния салон и с учудване видя Нели, седнала в свободна поза на страничната седалка, до моряка.

— Люся! — весело извика тя. — Качвай се. Морячетата са мирни. Минават покрай мен, а ти накъде си?

— Крилатское — каза Люся.

— Също Крилатское? Е, приятелко, значи сме съседки. Сядай...

За втори път през днешния ден Люся постъпи странно — вместо да прати цялата компания по дяволите, както би направило всяко сериозно конвертируемо момиче, тя се приведе, изкачи се по стъпалата и веднага автобусът потегли, рязко се ускори и се понесе покрай Большой театър, „Детский мир“, покрай паметника на някакъв знаменит художник и огромното му ателие — по разни тъмни, извиващи се улички, покрай полуразрушени дървени огради и тъмни пусти прозорци.

— Аз съм Вадим — каза вторият плешив. — А това (той кимна към седящия зад волана) е Валера.

— Валер-р-ра — повтори онзи, сякаш се вслушваше в някаква неразбираема дума.

— Искаш ли водка? — попита Вадим.

— Давай — отвърна Люся, — само че през сламка.

— Защо през сламка? — попита Нели.

— Ами те пият през сламка — каза Люся, пое тънкия и мек край на сламката и го поднесе към устата си.

Да се пие водка така беше трудно и неприятно, но все пак позанимателно, отколкото направо от бутилката.

— Вие, момичета, весело си живеете — прошепна Вадим, — а ние...

— Не се оплакваме — каза му Нели, — а на мен, ако може, в чаша.

— Готово...

Люся изведнъж забеляза, че в автобуса също свири музика — до Валера върху капака на мотора лежеше касетофон. Това бяха „Бед бойс блу“. Люся много ги обичаше — разбира се, не самата музика, а нейното въздействие. Всичко наоколо ставаше просто, и главното, уместно — тъмните вътрешности на автобуса, двата проблясващи военноморски черепа, Нели, поклащаща крак в такт с мелодията, мяркащите се през прозореца къщи, коли и хора. Водката почна да й действа — неясната тъга заедно с отчетливия страх, който Люся носеше от „Москва“, се изпариха. И обикновената девическа,

целомъдрена в своята безнадеждност мечта за някой загорял от слънцето и човечен американец завладя душата на Люся, и изведнъж така и се прииска да повярва на пеещия чужденец, че съжаления няма да има, и ще отлетим отгук в машината на времето, макар че отдавна вече се друσαμε във влака, пътуващ за никъде.

„A train to nowhere... A train to nowhere...“

Касетата свърши.

Автобусът изскочи на някакъв широк път, по краищата на който растяха обледенели дървета, и се залепи зад някакъв камион с жълта табела „Хора“ на задния борд — в каросерията тежко гърмеше нещо желязно, и това звънтене сякаш събуди Люся.

— А ние накъде караме? — изведнъж попита тя, загрижена от това, че мяркащите се наоколо местности бяха непознати и дори не съвсем московски.

— Н-н-нищо — високо каза Валера зад волана, и двете момичета потръпнаха.

— Трябва, разбирате ли, да заредим — оживено каза Вадим, — няма да ни стигне бензина до Крилатское.

— И далеч ли е това? — попита Люся.

— А, не, наблизно има колонка, където за талони...

Думата „талони“ окончателно успокои Люся.

— А ние, момичета, служим във флота — заговори Вадим. — В гвардията на подводния атомоход „Тамбов“. Това, може да се каже, е един голям брониран влак със задружен като семейство екипаж. Да... Седем години вече.

Той свали пилотката си и прокара длан по мъждиво проблясващия череп.

Автобусът зави по някакъв страничен път — тесен, с някакви бетонни дотове отстрани — сякаш наоколо вече не бе градът, а селска местност; на небето, също като очите на оня французин, студено светеха изпъкналите развратни звезди, и шумът на мотора се стори изведнъж странно тих, а може би просто изчезна бученето на пътуващите покрай тях камиони.

— Океанът — говореше Вадим, прегръщайки Нели през раменете — е огромен. На всички страни, накъдето и да погледнеш, е

само безкрайният му сив простор. Отгоре — далечният звезден купол с плаващи по него облаци... Дебел слой вода... Огромни подводни небеса, отначало светлозелени, после — тъмносини, и така на стотици, хиляди километри. Гигантски китове, хищни акули, тайнствени същества от дълбините... И ето, представи си, в тази безжалостна вселена виси тъничката черупка на нашата подводница, такава... такава мъничка, ако се замислиш... И като жълта точка свети илюминаторът в борда, а зад него — партийно събрание, и Валера чете доклад. А наоколо — разбираш ли! — океан... Древен велик океан...

— Прис-тиг-нах-ме — каза Валера.

Люся вдигна глава и се огледа настрани. Автобусът стоеше на заснежената равнина, на трийсетина метра от пустото шосе. Двигателят заглъхна и стана съвсем тихо. Зад прозореца страшно мигаха звездите и се виждаше далечната гора. Люся изведнъж се учуди, че наоколо е доста светло, макар че отникъде не идваше светлина, а после помисли, че навярно снегът отразява разсеяната звездна светлина. От изпитата водка ѝ стана уютно и безопасно — наистина, мярна се мисълта, че става нещо нередно, но веднага изчезна.

— Къде сме пристигнали? Шегуваш ли се? — рязко попита Нели.

Вадим беше свалил ръка от рамото ѝ и сега седеше, закрил лицето си с длани, и тихо се хилеше. Валера изскочи от кабината и след секунда вратата на салона се разтвори с въздишка. От студа влетяха кълба дим; Валера бавно и някак тържествено се изкачи по стълбите. В полумрака изражението на лицето му бе неопределимо, но в ръката си държеше пистолет „Макаров“, а под мишницата — голяма олющена шахматна дъска. Без да се обръща, с едно движение на лявата ръка той затвори вратата, гумената ѝ лента изпищя на студа, и махна с пистолета на Вадим.

Люся се хлъзна от седалката и изтрезнявайки със страшна скорост, заотстъпва към дъното на салона. Нели също се втурна назад, спъна се в нещо на пода и едва не падна върху Люся, но все пак се задържа на крака.

Валера стоеше на предната площадка, държейки се за насочения към момичетата пистолет като за парашут. Вадим застана до него, с едната си ръка измъкна пистолет, а с другата взе от Валера дъската и

изсипа фигурите от нея на капака на мотора. После той замря, сякаш забрави какво трябва да прави по-нататък. Валера също стоеше неподвижен, и между двата силуета, сякаш изрязани от черен картон, старателно мигаше зелена лампичка, съобщаваща на създалия я разум, че в сложните механизми на автобуса всичко е наред.

— Момчета — тихо и ласкаво каза Нели, — ще направим всичко, което поискате, само приберете шаха...

„Шах!“ — повтори за себе си Люся, и накрая всичко стигна до нея.

Думите на Нели сякаш включиха нещо у моряците.

— Прис-тиг-нах-ме — повтори Валера и освободи предпазителя на пистолета си. Вадим го погледна и направи същото.

— Давай — каза Валера и Вадим остави своя „Макаров“ на капака на мотора и се наведе над някакъв пакет, лежащ до купчината от шахматни фигури. Люся не можа да разбере какво прави той — Вадим драскаше кибритени клечки, гледаше в някаква хартийка и отново се навеждаше към покритата с кафяв дерматин повърхност, където нормалните шофьори държат талони, разни дреболии и микрофона. Валера стоеше неподвижно, и през главата на Люся мина мисълта, че протегнатата му ръка силно се е уморила.

Накрая Вадим свърши приготовленията си и направи крачка встрани.

Върху капака на мотора, превърнат в олтар със странен вид, горяха четири дебели свещи. В центъра на образувания от тях квадрат проблясваше разтворената шахматна дъска, на която, дълбоко вклинени една в друга, стояха черната и бялата армии; техните редици бяха вече доста разредени и Люся, чиито чувства бяха пределно изострени от ужаса, изведнъж усети драматизма на стълкновението между двете непримирими начала, представени от грубите дървени фигурки на карираното поле — усети го независимо от пълното равнодушие към шахмата, което изпитваше през целия си живот.

На края на дъската, зает от черните, стоеше неголям метален човек, слаб, с костюм, с хлътнали бузи и падащ на челото му стоманен кичур. На ръст той беше около двайсетина сантиметра, но изглеждаше странно огромен, а поради трептящите пламъци на свещите — и жив, извършващ някакви дребни безсмислени движения.

— Лег-гена — каза Валера, и Вадим измъкна някъде от кабината малък емайлиран леген. Той го постави на пода, изправи се и двамата отново замряха.

— Момчета, не бива — чу изведнъж Люся собствения си неузнаваем глас, чу го и разбра, че е направила грешка, тъй като двете черни фигури отново се раздвижиха.

— Ти — каза Валера, сочейки Нели.

Нели въпросително посочи към себе си с палец и двамата в черно кимнаха синхронно с глави. Нели тръгна напред, жално поклащайки френската си чантичка, чиято презрамка стискаше в юмрука си. Като стигна до средата на салона, тя спря и погледна към Люся. Люся ободрително ѝ се усмихна, усещайки как очите и се изпълват със сълзи.

— Ти — повтори Валера.

Нели продължи нататък. Като стигна до двете черни фигури, спря.

— Момиче — с каменен глас каза Вадим, — моля, направете ход с белите.

— Какъв? — попита Нели. Тя изглеждаше спокойна и безучастна.

— По ваша преценка.

Нели погледна дъската и придвижи една от фигурите.

— Сега моля, застанете на колене — със същия тон каза Вадим.

Нели отново погледна към Люся, прекръсти се неправилно и бавно застана на колене, повдигайки края на полата си. Валера скри пистолета и измъкна от джоба си дълго шило.

— Наклонете се над легена — каза Вадим.

— Лег-гена — каза Валера.

Нели сви глава между раменете си.

— Повтарям, наклонете се над легена.

Люся затвори очи.

— Прис-тиг-нах-ме — каза изведнъж Валера.

Люся отвори очи.

— Прис-тиг-нах-ме — повтори Валера, отпусайки ръката с шилото, — конят не се движи така.

— Това не е важно — успокояващо проговори Вадим, хващайки Валера под ръка, — изобщо не е важно...

— Не е важно? Значи искаш той отново да загуби? Така ли? И теб ли са те купили? — извика пискливо Валера.

— Успокой се — каза Вадим, — моля те. Ако искаш, да направи повторен ход?

— Той отново ще загуби — каза Валера — и отново заради теб, глупачко проклета.

— Момиче — напрегнато каза Вадим, — станете и направете нормален ход.

Нели се надигна, погледна Валера и видя в ръката му помръдващото шило. Нататък всичко стана много бързо — явно Нели накрая разбра, че всичко това наистина се случва. Тя хвана металния човек за главата и с вик стовари неговия кубичен постамент върху черната пилотка на Валера, който веднага, сякаш по уговорка, се свлече в стъпаловидната яма до предната врата.

Люся стисна ушите си с длани, очаквайки, че Вадим веднага ще почне да стреля с пистолета, но вместо това той бързо клекна и покри глава с ръце. Нели замахна още веднъж с металния човек, и Вадим изви от болка — ударът попадна по пръстите му — но не смени позата си. Нели го удари още веднъж, но той остана неподвижен като преди, само скри ударената кост под пръстите на здравата и каза тихо:

— Ох, кучка.

Нели се канеше да замахне за трети път, но забеляза пистолета, оставен от Вадим до шахматната дъска, хвърли на пода металната фигура, хвана пистолета и го насочи срещу Валера, скрит от погледа на Люся от металната преградка.

— Хвърли оръжието — с дрезгав мъжки глас каза тя. — И побързо!

Зад преградата се чу шумолене, после оттам излетя пистолетът — Валера го подхвърли почти до самия таван — и се удари в пода. Нели бързо го вдигна и каза:

— А сега излизай! Ръцете горе!

Над преградката се издигнаха ръцете в черни ръкави, а след тях — плешиви череп и внимателни очи. Нели започна бавно да отстъпва в салона и като стигна до вцепенената Люся, спря. Вадим седеше все така клекнал, сякаш под бурен вятър притискаше към главата си черната пилотка. Валера погледна момичетата, наведе се на

четири крака и се зае да събира разсипаните по пода шахматни фигури.

— Седем години в стоманен ковче-ег — тихо запя той.

Нели изгърмя с двете цеви към тавана, Валера трепна, скочи на крака и вдигна ръце над главата си. Вадим само сви глава по-дълбоко в шинела.

— Какви мерзавци — каза Люся, внимателно хващайки димящия пистолет, и по бузите ѝ потекоха два черни ручея.

— Слушайте какво ще ви кажа — засъска Нели на двамата черни офицери, — ти не мърдай, а ти — тя обърна цевта към Валера — сядай на кормилото. И ако само веднъж спреш не там, където трябва, с ей тая ютия ще ти напълня кубето с олово, можеш да не се съмняваш...

Жаргонът на правоохранителните органи подежда на моряците мигновено — над раменете на Вадим остана съвсем малко от челото и пилотката му, а Валера седна направо на шахматната дъска, събори горящите все още свещи и бързо прехвърли краката си в кабината. Моторът забръмча и автобусът изпъзля на шосето.

— Нели — каза изведнъж Люся, — кажи му да пусне „Бед бойс блу“.

Нели нищо не каза, но явно Валера я чу: засвири музика. Клекналият Вадим отначало изхлипа няколко пъти, а после дълбоко, с цялото си тяло, зариде и се затресе, клатейки се от единия ред седалки към другия. На едно кръстовище Валера се обърна и му каза:

— Какво хленчиш, идиот... Целия флот позориш...

Но Вадим продължи да риде, сякаш ревеше не заради случилото се, а оплакваше нещо друго — примерно загубен в детството албум с марки, за който изведнъж си е спомнил. На Люся ѝ стана по женски жал за него, а после ръката ѝ се натъкна на лежащата на седалката бутилка със сламка в гърлото.

— Ето този блок — каза Нели, сочейки зелената шестнадесететажна кула. — Към входа, кубе... Отвори вратата.

Вратата засъска и се отвори.

— В комендатурата ли ще ни предадете? — попита Валера. — Или къде?

— Изпарявайте се оттук, гадове — каза Нели, — и да не сте... За ченгетата никога не съм работила.

— И аз така казвам — разсъдително каза Валера, — най-добре от всичко — гражданско съгласие. А за pistolетите как?

Нели се замисли.

— Виждаш ли прясната? — тя посочи снежната купчина на пет метра от автобуса. — Ще ти ги хвърлим от прозореца. Не ни трябват излишни алинеи, нали, Люся?

Люся кимна — тя вече съвсем се бе успокоила и сега се чувстваше като малка героична картечарка.

— Ще седите в автобуса още пет минути, разбрахте ли, гадове? — каза Нели, когато Люся беше вече на улицата. Излизайки, Нели вдигна от пода металната фигура и я стисна под мишница — Люся видя как Валера стисна юмруци до изкривеното си лице и издаде тих стон. Вадим така си и седеше, покрил глава с ръце.

До входа стигнаха, вървейки заднишком — моторът на автобуса слабо ръмжеше и зад стъклата се виждаха двата неподвижни черни силуета.

— В асансьора, по-бързо — измърмори Нели. Люся изтича след нея на площадката пред асансьора, но Нели изведнъж се върна до пощенската кутия, отвори я, измъкна новия брой на „Млада Гвардия“ и се втурна обратно. Тъкмо тогава дойде асансьорът, и чак след като вратата му се затвори, Люся окончателно се отпусна.

„Ей че ден е днес“ — помисли си тя, хвърляйки поглед върху стърчащата под ръката на Нели неголяма глава.

— Уплаши ли се много? — попита Нели.

— Нещо такова — отвърна Люся. — Че те и двамата са манияци — ако ни бяха гръмнали, и в преспите до пролетта. С пешки в устите. Слушай, значи тези двамата са убили Наташа и Танка... Как можаме да ги пуснем?

— Погледни тук — каза Нели, отвори последната страница на списанието и я поднесе пред лицето на Люся, — виждаш ли тиражът какъв е?

— Е, и какво?

— Ами всяка гора си има и своите санитарни. Регулиране на числеността.

— Някак много цинично говориш — промърмори Люся.

— Животът също е циничен — отвърна Нели.

Асансьорът спря на един от горните етажи — на кой точно, Люся не забеляза. Вратата на апартамента беше единствената на етажа без кожена тапицерия — просто дървена. Щракна ключалката.

— Влизай.

В квартирата на Нели цареше забележителен безпорядък. Вратата към единствената стая бе отворена и там светеше лампа — явно Нели не я беше изключила, когато е излязла. Навсякъде бяха разхвърляни дрехи; флакони със скъпи парфюми се търкаляха по пода като бутилки в жилището на алкохолик; на килима, между разхвърляните списания (по-голямата част „Вог“, но имаше и два „Нюзуика“) в няколко пепелника стърчаха фасове. На пода до стената стоеше малък японски телевизор, а до него се чернееше огромен двукасетен дек. До прозореца имаше малка полица за книги, и на нея стояха не по-малко от десет издути „Млади Гвардии“ — при Люся дори в най-добрите времена никога не се бяха натрупвали повече от пет, и за секунда тя усети завист. Миришеше на кисело; Люся веднага позна тази миризма, която се получаваше, ако разлеят шампанско и локвата се изпарява няколко дни, превръщайки се в нещо като лепкави петна.

Централно място в стаята заемаше двойното легло — толкова грамадно, че от пръв поглед дори не се забелязваше. На него лежеше синьо пухено одеяло и разноцветни хавлии, дар от братски Виетнам.

„Също ги води при себе си — мислеше Люся, внимателно гледайки металния човек — и нищо страшно няма в това, излиза. Не съм само аз...“

— Изделие „Карпов“ — прочете тя на глас надписа на малката сива хартийка, залепена на кубичния пиедестал.

— Какви шарани^[1] — каза Нели, сваляйки коженото си палто. — Наш е, съветски.

Люся неразбиращо вдигна очи към нея.

— Шарани — обясни Нели, вземайки изделието — на милиционерския жаргон това са американците.

Тя остана по зелена вълнена рокля, препасана от тънък черен колан — тя много отиваше на черните ѝ коси и зелените блестящи обеци.

— Събличай се — каза тя, — аз ей сега.

Люся свали палтото и шапката си, окачи ги на еленовите рога, служещи за закачалка, пхна краката си в два различни пантофа и се отправи в банята, където първо изми от бузите си черните козметични ручей. После отиде в кухнята при Нели. Там беше същата бъркотия, както и в стаята, и също намирисваше на прокиснало шампанско. Нели събираше в найлонова торба от продоволствена „берьозка“^[2] разни неща за ядене — две шоколадчета, парче салам, хляб и няколко кутии бира.

— Това е за морячетата — каза тя на Люся. — Нека се сгреят. Онзи, дето плачеше на пода...

— Вадим — каза Люся.

— Точно така, Вадим. В него има нещо трогателно, светло.

Люся сви рамене.

Нели сложи в плика двата пистолета, претегли на ръка фигурата на великия шахматист и я постави върху хладилника.

— Ще си го оставя за спомен — каза тя, докато отваряше прозореца.

В кухнята — точно така, както преди половин час в салона на автобуса — се втурнаха гъсти кълба пара. Далеч долу като зелена играчка за елха проблясваше автобусът, а до него на снега се поклащаха две дълги сенки. Нели хвърли пакета — той полетя надолу, смалявайки се, падна на заснежения правоъгълник на ливадата и веднага черните фигурки се втурнаха към него.

Нели бързо затвори прозореца и настръхна.

— Аз бих ги замерила с тухла — каза Люся.

— Нищо — каза Нели, — така ще им бъде по-обидно. Искаш ли чай?

— По-добре да пийнем — каза Люся.

— Тогава да отидем в стаята и да вземем този, железния... Имам „Ванка-бегунок“, половин бутилка.

Отначало Люся не разбра, а после се сети: така в кръговете, близки до продоволствената „берьозка“ на улица Дорогомиловска, наричаха „Джони Уокър“, според слуховете, любима напитка на покойния другар Андропов. Господи, помисли си изведнъж Люся, колко скоро беше това — виелицата на Калинински проспект, битката за дисциплина, нежното лице на американската пионерка на телеекрана, наклоненият син подпис „Андроп“ под печатния текст на

отговора... И какво шепне сега суровият му дух на нежната душа на Саманта Смит, която го надживя с толкова малко? Колко е мимолетен животът, колко е тленен човекът...

Нели бързо събра препълнените пепелници, корите от грейпфрут и натрошената на пода бисквита, и скоро на килима останаха само купчината списания и железният grosмайстор.

— Е, сега не е чак толкова зле...

Люся седна на края на леглото и отпи от широката чаша. След водката от пластмасовата сламка тя дори не забеляза вкуса — уискито само леко опари гърлото ѝ.

Нели седна до нея и се втренчи във фигурата в центъра на килима.

— Знаеш ли — каза тя, — в една книга четох такава приказка. На някаква равнина воюват две армии, а над тях се издига огромна планина. И на върха седят двама магьосници, и играят шах. Когато някой от двамата направи ход, една от армиите долу се задвижва. Ако вземе фигура, долу загиват войници. И ако единият спечели, то армията на втория загива.

— Аз също съм виждала нещо подобно — каза Люся. — А, сетих се, в „Междузвездните войни“, в трета серия. Когато Дарт Вейдър се бие с оня, как беше, в звездолета си, а долу, на планетата, сякаш всичко се повтаря. За онези психопати ли говориш?

— И аз си помислих сега — продължи Нели, без да отговори на Люсиния въпрос — може би всичко е наопаки?

— Наопаки?

— Ами да. Наопаки. Когато някой отряд от едната армия напредва или отстъпва, на единия от магьосниците се налага да направи ход. А когато войниците на другия загиват, той взема от него фигура.

— Според мен няма никаква разлика — каза Люся. — И изобщо, както и да погледнеш... Чакай, ти значи намекваш, че ние...

— Или те — каза Нели, махвайки с глава някъде нагоре. — Правилно каза, няма никаква разлика.

Тя протегна ръка с черната кутийка на дистанционното управление по посока на телевизора и на екрана беззвучно се появиха разноцветни хокеисти.

— А кои са тези две армии? — попита Люся. — Доброто и злото?

— Прогресът и реакцията — каза Нели с такъв тон, че Люся се засмя. — Не знам. Хайде по-добре да погледаме.

— Слушай — каза след известно време Люся, — много интересно се получава. Все си мисля за твоя обратен шах. И сега си помислих — нали ако ние, например, сме прогресивно явление, то тогава прогресът — това сме ние?

— Sure — отвърна Нели.

Хокейното поле на екрана изчезна и се появи пълен човек с очила, стоящ до стенна шахматна дъска.

— Неочаквано се развиха събитията при доиграването на поредната партия от световния шампионат по шахмат — все по-силно и по-силно (тъй като Нели натискаше копчето на дистанционното) говореше той. — Отложена при явно преимущество на черните, играта придоби неочаквано и интересно развитие след парадоксален ход на белия топ...

Затракаха фигурите на дъската.

— Един от двата офицера, съставлящи основата на позицията на черните, се оказа под удар, при това този удар му нанесе, ако мога така да се изразя, самият претендент, който не е успял при домашния анализ на партията да отчете всички последствия от необмисления на пръв поглед ход с коня на белите.

На екрана се мярнаха едрите пръсти на коментатора и профилът на белия кон.

— Белополият офицер на черните е принуден да слезе от дъската...

Отново затракаха фигурите.

— ...а положението на чернополия става практически безнадеждно.

Коментаторът посочи отначало белите, а после черните фигури на дъската, завъртя ръка във въздуха и печално се усмихна.

— За това как е завършила партията, надявам се, ще стане известно до вечерната емисия на новините.

На екрана изникна заснежено поле, свършващо с гора и притиснато от двете страни с дълги огради. В долната част на кадъра се виждаше част от шосе, а по него бавно преминаваха белите

метеорологични цифри, по-голямата част от които започваха с приличащ на силикатна тухла минус.

„Да хвана една такава тухла — мислеше Люся — и по кубето на онзи Валера...“

— Знаеш ли каква е тази музика? — попита Нели, приближавайки се до Люся.

— Не — отвърна Люся, леко се отстрани и усети, че гърдите отново почват да я болят. — По-рано я пускаха винаги след „Времето“. А сега само понякога.

— Това е френска песен. Казва се „Манчестър — Ливърпул“.

— Но градовете са английски — каза Люся.

— Е, нищо. А песента е френска. Знаеш ли, откакто се помня, всички ние пътуваме, пътуваме в този влак... Манчестър не съм запомнила, а до Ливърпул сигурно така и няма да стигна.

Люся почувства как Нели отново се приближава до нея, така че тя усети топлината на тялото ѝ под тънката зелена вълна. После Нели сложи ръка на рамото ѝ — едно още неопределено движение, което можеше да се изтълкува и като обикновен израз на симпатия — но Люся вече разбра какво ще се случи сега.

— Нели, какво...

— Ах, Франция — едва чуто въздъхна Нели. Тя се приближи още повече и ръката ѝ се плъзна от Люсиното рамо на талията.

„Времето“ свърши, но вместо вечност на екрана се появи отначало диктор, а после някакъв раздрънкан цех, в центъра на който се тълпяха мрачни работници с каскети. Мярна се кореспондент с микрофон в ръка, и се появи маса, зад която седяха едри мъже с костюми; един от тях погледна Люся в очите, скри под масата непристойно косматите си длани и заговори.

— Париж... — шепнеше Нели направо в Люсиното ухо.

— Не трябва така — шепнеше Люся, автоматично повтаряйки думите на муцуната от екрана, — работниците няма да одобрят и да разберат...

— А ние няма да им кажем — безумно нареждаше в отговор Нели и движенията ѝ ставаха все по-безсрамни; от нея ухаеше загадъчният зной на „Анаис Анаис“, усещаше се и леко горчивата нотка на „Фиджи“.

„Какво — помисли си с неочаквано облекчение Люся, отпускаяки длан върху бедрото на Нели, — нека това бъде последният ми изпит...“

Люся лежеше по гръб и гледаше към тавана. Нели замислено разглеждаше нейния покрит с нежен слой пудра профил.

— Знаеш ли — наруши тя накрая дългата тишина, — ти си ми първата.

— Ти на мен също — отвърна Люся.

— Наистина ли?

— Да.

— Хубаво ли ти беше с мен?

Люся затвори очи и едва забележимо кимна.

— Слушай — зашепна Нели, — обеща ми едно нещо.

— Обещавам — прошепна в отговор Люся.

— Обещай ми, че няма да станеш и да си отидеш, каквото и да ти кажа. Обещай ми.

— Обещавам ти, разбира се.

— Ти не забеляза ли в мен нещо необичайно?

— Ами не. Само милиционерски думи употребяваш много. Знаеш ли, дори и да работиш за тях — какво общо имам аз.

— А освен това? Нищо ли?

— Ами нищо.

— Е добре... Не, не мога. Целуни ме... Ето така. Знаеш ли каква бях преди?

— Господи, че има ли значение?

— Не, аз не в този смисъл. Слушала ли си някога за транссекс? За операции по промяна на пола?

Люся усети как изведнъж я връхлетя страх — дори по-силен, отколкото в автобуса, и отново мъчително я заболяха гърдите. Тя се отдръпна от Нели.

— Аха, слушала си. Значи така — бързо и разкъсано зашепна Нели, — само ме изслушай до края. Преди аз бях мъж, казвах се Василий, Василий Цирук. Секретар на районния комитет на комсомола. Ходех, нали знаеш, в костюм с жилетка и вратовръзка, все разни събрания водех... Персонални дела... Дневни редове всякакви,

протоколи... И така, разбираш ли, прибирам се към къщи, а там по пътя имаше валутен ресторант, коли, жени като теб, всички се смеят — а аз вървя в тая шибана жилетка, със значката и мустаците, и с чантата в ръка, а те се смеят, и сядат в колите, в колите... Е, мисля си, нищо... Ще набера партиен стаж, после току-виж стана инструктор в градския комитет — имах всички данни... Ще погуляя, мислех си, не само в такива ресторанти — по целия свят... И тогава, разбираш ли, отидох на някаква вечер на палестинската дружба, а там Авада Али, пиян арабин, ми хвърли чаша чай в лицето... А в райкома питат — как така на вас, Цирук, ви хвърлят чаши в лицето? Във вашето кой знае защо хвърлят, а в нашето — не? И — наказание с вписване в личното дело. Едва не полудях, а после чета в „Литературная газета“, че имало такъв човек, професор Вишневский, който прави операции — за онези, значи, педалите — само не си мисли, че аз също... Аз бях без склонности. Просто четох, че той инжектира разни хормони, и се изменя психиката, а на мен ми бе трудно именно със старата психика. Накратко, продадох стария си „Москвич“, и легнах — шест операции подред, боцкаха ме с хормони без край. И ето преди година излязох от клиниката, косата вече ми беше пораснала, и всичко е някак друго — вървя по улицата, а наоколо преспи, както някога памукът около елхата... После сякаш свикнах. А неотдавна почна да ми се струва, че всички ме гледат и разбират всичко за мен. И ето, срещнах те теб, и си помислих — хайде да проверя, жена ли съм или... Люся, ти какво?

Люся се бе дръпнала настрана и седеше до стената, притискайки колене с две ръце към гърдите си. За известно време настъпи тишина.

— Противна съм ти, нали? — прошепна Нели. — Противна ли съм ти?

— Мустаци значи — каза Люся и отметна падналия на лицето ѝ кичур. — А може би помниш, имаше заместник по организационната работа? Андрей Павлов? Наричаха го още Гнидата?

— Помня — учудено каза Нели.

— Ходеше бира да ти купува? А после ти му заби персонално дело за нагледната агитация? Когато на агиттаблото бяха нарисували Ленин с ръкавици, а Дзержински без сянка?

— А ти откъде... Гнида? Ти ли си?!

— И прякора ти го измисли — защо? Защото те гледах в устата, всяка вечер до единайсет преписвах протоколи от събранията?

Господи, всичко можеше по друг начин да... Знаеш ли за какво си мечтая вече втора година? Да мина покрай твоя райком на мерцедес „500“ — и Цирук, тоест ти, да минава оттам с татарските си мустачки и чантата с протоколи от събрания — и само да го погледна от задната седалка, в очите, и погледът да се плъзне нататък, по стената... Да не го забележа. Разбираш ли?

— Андрон, ама това не аз... Нали в партбюрото Шерстеневиц каза, че отговаря замът по организационната работа... Какъв скандал беше — най-старият в района член на партията направо откачи, хуят сбръчкан, когато видя твоят табло. Отиде за кефир... Не, Андрон, наистина — ти ли си?

Люся изтри устни с чаршафа.

— Имаш ли водка?

— Имам спирт — каза Нели, ставайки от леглото, — ей сега.

Прикривайки се с измачкания чаршаф, тя изтича в кухнята, оттам се чу дрънчене на съдове; нещо стъклено падна и се счупи. Люся се прокашля и плю на килима, а после още веднъж старателно изтри устни с чаршафа.

След минута Нели се върна с две наполовина пълни шестоъгълни чаши.

— Дръж... От райкома са... Не знам дори как да се обръщам към теб...

— Ами както преди — Гнида — каза Люся и в очите ѝ блеснаха сълзи.

— Забрави това. Ти направо като жена... Давай. За срещата.

Отпиха.

— Виждаш ли някой от нашите? — попита след паузата Нели.

— А, не. Само слухове достигат. Вася Прокудин от международния сектор помниш ли го?

— Помня.

— Вече трета година е омъжен за швед.

— Какво... Той също ли си е направил операция?

— Не. В Швеция, ако искаш, можеш и за жираф да се ожениш.

— А-а. Само че си мисля — той беше кривоглед, и сипаничав като...

— Дявол ги знае тези чужденци — уморено каза Люся. — Дебелеят и откачат. Наскоро видях в метрото един мъж —

четирийсетина години, мутрата му като паве, почти няма чело, а в торбата — „Млада Гвардия“. Значи и такива се търсят... Слушай, помниш ли Астрахан? Строителният отряд?

Нели нежно погледна Люся.

— Разбира се.

— Помниш ли, там през цялото време пускаха една песен? За тромпетиста? И за това как танцуваме под луната? Днес я въртяха в „Москва“.

— Помня. Аз тук я имам. Да я пусна ли?

Люся кимна, слезе от леглото, наметна чаршафа на голите си рамене и се приближи до масичката. Отзад тихо засвири музика.

— А кой ти прави операцията? — попита Нели.

— В един кооператив — каза Люся, разглеждайки разхвърляните по масичката опаковки с дамски превръзки. — Там, струва ми се, ме изпързалиха здраво. Вместо американски силикон ми сложиха съветска гума. Когато в Ленинград работех с финландците на перона, направо скърцах на студа. И ме боли често.

— Това не е от гумата. И мен също често ме боли. Казват, че после минава.

Нели въздъхна и замълча.

— За какво мислиш? — попита Люся след минута.

— Просто така... Знаеш ли, понякога ми се струва, че така и не се отлепям от партийната линия. Ето, мога да хвърля на моряците салам през прозореца. Разбираш ли? Просто времето е друго.

— А не се ли страхуваш, че всичко може да се върне назад? — попита Люся. — Само че честно.

— Не много — каза Нели. — Като се върне, ще видим. Ние с теб имаме ли опит в работата? Имаме.

Над широкото поле се разливаше бледата зимна зора. По пустото шосе пътуваше малък зелен автобус. Понякога срещу него изскачаше яркочервено название на някакъв колхоз върху крайпътна табела, после следваха няколко стоящи до шосето уродливи къщи, а после се появяваше табела със същото название, само че зачертано с дебела червена линия.

Двамата черни офицери седяха вътре. Единият бе с бинтована глава, на която едвам се крепеше пилотката — той караше автобуса. Другият, седнал на най-близкото до кабината място, беше с бинтовани ръце, а лицето му бе разплакано и омазано с шоколад. Прелиствайки страниците на дебелия бял списание и мръщейки се от болка, той бавно и високо четеше.

— Вкус към дисциплината. Дисциплина и благородство. Дисциплина и чест. Дисциплината като проява на съзидателна воля. Съзнателна любов към дисциплината. Дисциплината — това е ред. Редът създава ритъм, а ритъмът ражда свобода. Без дисциплина няма свобода. Безпорядъкът е хаос. Хаосът е гнет. Безпорядъкът е робство. Армията е дисциплина. Тук, както и при закаляването на стоманата, главното е да не се презакали метала, за това понякога го пускат...

Автобусът изведнъж рязко се люшна, и офицерът изпусна списанието.

— Какво? — попита той втория. — Нима вече съвсем?..

— Как само ги изпуснахме — простена онзи. — Сега той ще загуби. Ще загуби от оня... Оня...

— Те ни пуснаха нас, а не ние тях — ядосано каза първият, навеждайки се над списанието. — Да чета ли нататък?

— Още ли не си дошла на себе си?

— Не. Не съм дошла на никаква себе си.

— Тогава прочети за шинела.

— Това къде е? — попита първият, прелиствайки зацапаните с мръсотия страници.

— Вече си забравила, а? — с крива усмивка каза вторият. — Много ти е къса паметта.

Първият нищо не отговори, само го погледна мътно и тежко.

— От думата „Лермонтов“ — каза вторият.

— Лермонтов — започна да чете първият — някога е нарекъл кавказката черкеска най-добрата в света мъжка дреха. Към планинската черкеска като дреха-символ сега можем смело да причислим и руския офицерски шинел. Той е съвършен по форма, силует и кройка, а главното, което се случва рядко в историята, след Бородино и Сталинград той става национален. Художникът ще различи неговия древен силует на старинните фрески. Дори ако днес всички световни дизайнери се хванат за работа, те няма да могат да създадат

по- съвършена и благородна дреха от руския шинел. „Няма да им помогне — би казал полковник Тарас Булба — мишата им натура...“

— Там няма думата „полковник“ — прекъсна го вторият.

— Да — каза първият, като обиколи с очи страницата, — няма. Това е на друго място: „Заветът на бащата е отчет — как живееш. Помните ли полковник Тарас Булба? Бащинското начало е преди всичко нравствено. В това...“

— Достатъчно — каза вторият. От последните думи лицето му сякаш се озари отвътре, а черните точки на зениците уверено заподскачаха от шосето към постепенно побеляващата Луна, висяща над далечната снежна стена на гората.

Първият остави списанието на изцапаната със застинал парафин дерматинова плоскост, придърпа към себе си шоколада и почна да яде. Изведнъж той изхлипа.

— Слушам те аз — заговори той, кривейки се от напирания в гърлото му плач, — слушам те още от детството. Подражавах ти във всичко. Но ти, Варя, отдавна си полудяла. Сега ми стана ясно... Само погледни на какво приличаме — плешиви, с моряшки фланелки, плаваме в тази консервна кутия и прием, прием... И този шахмат...

— Но се води борба — каза вторият. — Непримирима борба. И на мен също ми е тежко, Тамара.

Първият офицер покри лицето си и няколко секунди не бе в състояние да говори. Постепенно той се успокои, взе остатъка от шоколада и го пъхна целия в устата си.

— Как се гордеех тогава с теб! — отново заговори той. — Дори съжалявах приятелката си, че няма по-голяма сестра... И все след теб, след теб, и все — като теб... А ти през цялото време се правиш, че знаеш защо живеем, и как да живеем по-нататък... Но стига вече. Да треперя преди всеки медицински преглед, а през нощта — с шилото... Не, отивам си. Край.

— А какво ще стане с делото ни? — попита вторият.

— Каквото ще. Ако искаш да знаеш, мен шахът изобщо не ме интересува.

Тук автобусът отново се люшна и едва не се вряза в крайпътните преспи. Първият офицер се хвана за дръжките с бинтованите си ръце и изви от болка.

— Не! Стига! — закрещя той. — Сега ще си живея както сама реша. А ти заминавай на „Тамбов“. Чуваш ли, спри!

Той отново се затресе в ридания. Бръкна в джоба на куртката си, с труд измъкна няколко разноцветни книжки и ги хвърли на кафявия дерматин. След тях там се озова и пистолетът.

— Спри, гадино! — закрещя той. — Спри, иначе ще скоча от движение!

Автобусът спря и предната врата се отвори. Офицерът с вой изскочи на пътя и притискайки към гърдите си пакета със салама, побягна диагонално по огромния квадрат на снежната целина, заграден от шосето, гората и някакви стобори — към далечната гора и Луната, вече окончателно избледняла. В движенията му имаше нещо тромаво и слонско, но все пак се движеше доста бързо.

Вторият мълчаливо гледаше черната фигурка, постепенно смаляваща се на равното бяло поле. Фигурката понякога се спъваше, падаше, отново ставаше на крака и бягаше нататък. Накрая тя съвсем изчезна от погледа му. Тогава по бузата на седящия зад волана се търкулна малка блестяща сълза.

Автобусът потегли. Постепенно лицето на офицера се изглади; увисналата на брадата му сълза падна на мундира, а останената от нея следа изсъхна.

— Седем години в стоманен ковче-ег — тихо запя той срещу новия ден на широкото, също като живота, шосе.

[1] Карп (рус.) — шаран. ↑

[2] Валутен магазин в бившия СССР, подобен на нашия Кореком.

↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.